

Spravedlivé reformy podle ČSSD

Financování politických stran a politické nadace

Programové teze pro veřejnou debatu

**Průhledný systém veřejného
financování politiky: nedopustíme
privatizaci veřejného prostoru!**

*Mgr. Jiří Dienstbier, Patrik Eichler, Mgr. Bohuslav Sobotka,
JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D.*

Frustrace občanů z politiky začíná narůstat takových rozměrů, které by se mohly stát nebezpečím pro samotnou českou demokracii a její přežití. Zčásti za to může i neprůhledný a plýtvavý systém financování politiky. Vrcholem absurdity by bylo, kdyby se „řešení“ tohoto problému opět ujala nějaká skupinka, která by se pod pláštíkem „novosti“ a pod falešným vývěsním štítem boje proti korupci vzápětí ukázala být prachobyčejnou **firmou v převleku politické strany**. Berslusconizace české politiky se jeví jako čím dál vážnější nebezpečí. I proto se ČSSD rozhodla konat a předkládá vlastní návrh komplexní reformy veřejného financování politických stran.

Vláda se v této oblasti dosud zmožila jen na **populistický** krok v podobě pětiprocentního **seškrtní** státního příspěvku na činnost politických stran (konkrétně příspěvku na mandát, zák. 345/2010 Sb.). Ostatně co jiného od vlády čekat než škrt, když škrt se vlastně vyhýbají jen jedinému cíli – totiž vládním škrtům. Ty až do voleb asi bohužel nikdo neseškrtá.

Útoky na princip veřejného financování stran chápeme jako součást snah **o privatizaci, komercionalizaci a marketizaci politiky a vyprázdňení veřejného prostoru**. Je třeba nazvat věci jasně. Alternativy veřejného systému mohou být dvě. Buď návrat k masovému stranictví první republiky (kdy strany žily z drobných příspěvků svých členů). Nebo přijetí principu „více trhu v politice“, což je jen jiné označení pro korupci. První alternativa je nereálná, druhá krajně nežádoucí. Není nebezpečnější představa, než že „partaje by si měly zdroje obstarávat samy“. Tak jako ostatně i u jiných vládních škrtů, se zde „úspory“ hrubě nevyplatí. Nepopulární takzvané „státní peníze“ v sobě mají jedno často podceňované kouzlo: veřejná podpora rovná se veřejná kontrola.

To, co ve skutečnosti potřebujeme, je méně trhu (méně soutěže) a více rozumné regulace. Logiku našeho plánu lze zjednodušeně shrnout do dvou hesel: **transparentnost a omezení plýtvání**. Navrhujeme **zachovat** stávající (již omezenou) výši státních dotací, ale **přesměrovat** alespoň část finančního toku z nesmyslných nákladných megakampaní k něčemu užitečnějšímu a vše podřídit účinnější veřejné i odborné **kontrole**.

Proč je toto téma vlastně tak důležité? Ataky na samotnou veřejnou podstatu politiky v naší zemi pravděpodobně jen tak neustanou. Jedna epizodka sice patrně brzy skončí: firma jménem Věci veřejné se pravděpodobně již v příštích volbách zpětně ukáže jen jako „věc na jedno použití“. To ale nemusí znamenat konec **fenoménu podnikatelských stranických projektů** jako takových. Ten se může stát trvalejší součástí české politiky. Bártové i jejich případní následníci se bez veřejných dotací obejdou. Své kampaně si zaplatí z privátních zdrojů. Možná přijdou tací, kdo se v tom „dorovnají“ i hlavním českým stranám. Možnou taktikou je však také „**dorovnání přiškrcením**“. Stačí sestavit nějakou „koalici ochotných strážců veřejných financí“, která v oblasti státních dotací provede **další kolo škrtů**. Jako vítaný spojenec tu může posloužit etablovaná česká pravice se svými nadstandardními kontakty na ekonomickou oligarchii. I její ruka může anti-stranický populistický prapor kdykoli zvednout, samozřejmě v zájmu „nutných reforem“ a „záchrany“ před dluhy. Tato rizika není radno podceňovat. Polský příklad ukazuje, že součástí, ba dokonce páteří takové „koalice ochotných“, může být i silná strana, která je do systému již řadu let solidně integrována.

Jen dokážeme-li myslet v dlouhodobém měřítku a dívat se s jistým ponaučením i za hranice našeho státu (právě Polsko a seškrtní veřejného financování o 50 %), můžeme být na tyto budoucí zkoušky, které jistě přijdou, lépe připraveni. Nezastíráme tedy, že naše návrhy nejsou pouze racionálním způsobem nápravy našeho systému (i když to samozřejmě také). Nejde tu o nějaké technokratické „optimalizace“. V sázce je mnohem více. Hrajeme o samotnou **legitimitu stranické politiky jako součásti veřejného prostoru**. Naše návrhy mají tedy také povahu **strategického preventivního tahu**. Systém, jehož základní idea je zdravá, nebude proti náporu neoliberálních populistů ubránitelný, pokud jeho veřejným obrazem bude (zčásti právem) především neprůhlednost a plýtvání.

V následující části dokumentu předkládáme k veřejné diskusi reformní návrhy ČSSD, které mohou pomoci neudržitelnou situaci financování politických stran v České republice zlepšit:

- Návrh novelizace financování politických stran
- Návrh na přijetí zákona o politických nadacích

1. FINANCOVÁNÍ POLITICKÝCH STRAN ¹

1.1. Současný systém financování politických stran a jeho slabiny

Dnešní systém financování politických stran získal svůj tvar na počátku tisíciletí. Byl mimo jiné odpovědí na neúnosný stav v oblasti stranických peněz poté, co se koncem 90. let provalily skandály financování ODS a dalších pravicových stran.

Za bezmála deset let od té doby se naplno projevily nedostatky našeho modelu. Jako takový potřebuje zásadní revizi. Přitom ty nejjobecnější principy jsou správné a jejich platnost se po deseti letech ukazuje stále naléhavěji. Jde ostatně o myšlenku, která je „vynálezem“ především sociálnědemokratických stran Skandinávie a části kontinentální Evropy (zejm. Německa). Její logika je prostá. V situaci, kdy se politické strany už ani zdaleka nepodobají někdejší masovým organizacím, které by dokázaly přežít ze svých členských příspěvků, a kdy se navíc výrazně zvyšuje finanční náročnost volebních kampaní, nastupuje legitimní role státu jako regulátora veřejného prostoru.

Na základě **objektivně** daného **apriorního kritéria** (zpravidla v návaznosti na volební úspěšnost) stát zajistí **spravedlivý a rovný** způsob peněžní podpory politických stran z veřejných zdrojů. Z demokratické stranické soutěže se tak odstraní nahodilý a potenciálně destruktivní a korupční prvek „ekonomické konkurence“ a „trhu“. Přesně v tom spočívá moderní a efektivní západoevropský model regulace stranické politiky. Potud vše správně.

Při tvorbě české regulace se však „pozapomnělo“ na zcela klíčovou součást úpravy, bez níž se celá její logika hroutí. Do vyprahlé politické krajiny ČR devadesátých let se sice vpustilo velkorysé množství vody, ale zanedbal se systém kanálů a záklopek, který by zaručoval, aby se kýžená závlaha bez užitku nerozlívala do „tržní pouště“. A především pak nebyla postavena dosti vysoká kontrolní stanoviště, která by umožňovala vidět, kudy vlastně životadárná tekutina proudí.

Otázky k diskusi:

1. Jaké jsou podle vás hlavní slabiny současného systému financování politických stran?
2. Jak by podle vašeho mínění měli politici ČSSD čelit návrhům na demontáž systému veřejného financování?

Základní parametry.

Systém státní podpory stojí na dvou pilířích: **příspěvek na činnost politickým stranám a politickým hnutím** (dle § 20 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích) **a příspěvek na úhradu volebních nákladů** (dle § 85 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, a dle § 65 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu).

1) Tato kapitola týkající se financování politických stran mezitím dospěla do konkrétní podoby senátního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, který předložil senátor ČSSD Jiří Dienstbier.

Druhý zmíněný pilíř má povahu jednorázové dotace. Každé straně nebo koalici, která ve volbách do PSP ČR překoná hranici 1,5 %, je vyplacena částka ve výši 100 Kč za každý hlas (obdobně pro volby do EP: hranice 1 % a částka 30 Kč za hlas).

První pilíř má povahu průběžné podpory a dělí se na dvě velmi nerovnoměrné složky. Tou dominantní je příspěvek na mandát, v rámci kterého politické subjekty získávají 855 000 Kč ročně za každý sněmovní i senátní mandát a 237 500 za každý krajský mandát (vč. Zastupitelstva hl.m.Prahy). Mnohem skromnější je stálý příspěvek, který se odvozuje od hranice zisku 3 % hlasů ve sněmovních volbách. Základem je suma 6 mil. Kč a za každých dalších i započatých 0,1 % hlasů obdrží strana a hnutí ročně 200 000 Kč. Strop pro navyšování podpory je položen na 5 %. Vyplácená suma se tedy pohybuje v rozpětí 6-10 mil. Kč ročně.

Otázky k diskusi:

3. Považujete stávající úpravu za vhodnou z hlediska rovnováhy mezi jednotlivými složkami?

Údajná uzavřenost systému? Falešná stopa

Co z výše uvedeného plyne? Můžeme především vyloučit jednu slabinu, která se obecně systémům státní podpory přičítá – totiž uzavřenost či „kartelový“ charakter. Český systém v tomto ohledu skutečně není výrazně nespravedlivý. Byť nepopíráme, že i on se do jisté míry řídí (správnou) tezí, že veřejná podpora náleží těm, kteří někoho relevantně reprezentují. To, kde leží hranice relevance, nemůže být rozuzleno jinak než politickým rozhodnutím, ačkoli do tohoto legitimního sporu svého času opakovaně zasáhl i Ústavní soud (nálezy z let 1996, 2000: otázka volebních kaucí, hranice pro oprávnění čerpat příspěvek na úhradu volebních nákladů, atd.). I po těchto intervencích se zdá, že česká úprava v tomto ohledu k malým subjektům není přehnaně tvrdá a diskriminující.

Jistou „kompenzací“ pro relevantnější neparlamentní strany je především nejmenší složka, stálý příspěvek – „ošetřuje“ pásmo 3-5 % hlasů a plní funkci doplňku ve vztahu k mandátovému příspěvku. Zajistí omezený leč pravidelný příjem peněz pro subjekty, které sice nedosáhly na sněmovní mandát, leč přesto zastupují nezanedbatelný vzorek voličstva (tuto podporu čerpají samozřejmě též parlamentní strany – paralelně s mandátovým příspěvkem).

Ještě otevřenější vůči neparlamentním stranám je české pojetí příspěvku na úhradu volebních nákladů. Zde strany a hnutí získávají sice jednorázovou, ale zato mnohem velkorysejší finanční injekci (pro subjekty v pásmu 3-5 % zpravidla 2-3násobek roční výše stálého příspěvku). Klíčové je, že bariéra je tu snížena až na hranici 1,5 % pro sněmovní volby (a dokonce 1 % pro volby EP, byť s mnohem nižšími vyplácenými částkami, 30 Kč. za hlas – pro nejmenší způsobilé aktéry zpravidla pod 1 milion Kč).

Ale dokonce ani nejrobustnější složka, příspěvek na mandát, není konstruována tak, aby sloužila výhradně hráčům etablovaným „uvnitř kartelu“. Vztahuje se totiž i na senát, u nějž kombinace většinového systému a svébytného charakteru hlasování (volby druhého řádu s potenciálem pro lokálně-personalistickou fragmentaci) dokonce otevírá cestu ke státní podpoře pro vysloveně irelevantní (a mimo do-tyčný obvod nikoho nereprezentující) politické skupiny. Totéž se týká příspěvku na krajský mandát, kde bariéra na vstup do systému je položena relativně nízko: poukázkou na státní podporu je zde automaticky překonání pětiprocentní uzavírací klauzule na lokální úrovni.

Tolik tedy k oblasti, kde slabiny současné úpravy nespátřujeme. Systém státního financování dle našeho mínění není třeba otevírat ve smyslu lepší přístupnosti pro velmi malé strany. Je naopak třeba jej „uzavřít“ – i když v úplně jiném ohledu. Jak již bylo nastíněno, základní problémy jsou dva: plýtvavost a neprůhlednost.

Otázky k diskusi:

4. Souhlasíte s tezí, že dostupnost veřejných peněz by se měla odvíjet od relevance dotyčné politické skupiny, tedy od toho, zda někoho reálně zastupuje?
5. Odpovídá současný systém veřejného financování politických stran této logice?
6. Považujete současný systém za příliš tvrdý, nebo naopak příliš měkký vůči malým, např. mimoparlamentním stranám?

Plýtvavost – systém jako černá díra

Jeden z hlavních kamenů úrazu je nastražen na výdajové straně. Finanční náročnost volebních kampaní i jejich četnost má neustále stoupající tendenci. Kombinace permanentní volební kampaně a neviditelné ruky trhu (a také nedostatečné kontroly - viz níže) působí obzvláště destruktivně. Systému zoufale chybí jistá „záklopka“, která by horečku plýtvání usměrnila. Takovou záklopkou může poskytnout jen dobře technicky ošetřená formální právní regulace. Nevystačí zde pouze autonomní (de facto tržní) logika mezistranické soutěže a instrumentální racionalita aktérů. Ta všechny paradoxně vede jen ke stále iracionálnějšímu rozhazování stále větších sum peněz. Je to zběsilá spirála, která má svůj perverzní mechanismus. Čím více ji aktéři roztáčejí, tím více se stávají její obětí a jsou jí jen pasivně nesení. Ani velkoryse dimenzovaná veřejná podpora (v „nevolebních rocích“ v řádu stamilionů ročně, ve „sněmovně-volebních rocích“ v součtu dokonce přes miliardu Kč) pak aktérům „nestačí“. Strany se zadlužují, důvtipně hledají „neoficiální“ zdroje a ti, kdo přicházejí, „zvenčí“, pumpují do systému stále větší objem soukromých zdrojů. Tento splašený kolotoč je dle našeho mínění třeba zastavit či alespoň zpomalit.

Neprůhlednost – systém jako černé sklo

Oba výše nastíněné kardinální problémy (plýtvavost a neprůhlednost) jsou navíc spolu propojeny. „Nutnost“ hledat „zvláštní“ zdroje nad rámec (byť štedré) garantované finanční podpory státu vede k různým pochybným praktikám.

Ty jsou v podstatě umožňovány současnou právní úpravou, která v sobě skýtá četné mezery. V oblasti soukromých zdrojů vyžaduje sice identifikaci darů a dárců, a v případě darů, které svou celkovou hodnotou přesáhly za rok 50 000 Kč též předložení ověřené kopie darovací smlouvy (§ 18 odst. 1 písm. d/ a odst. 3). Neobsahuje však žádné limity na výši darů stranám od fyzických či právnických osob.

Zákon dále neklade žádné zvláštní požadavky na auditory, kteří vyhotovují zprávy o ročních účetních závěrkách stran. Povinnost nechat si ověřit účetní závěrku auditorem se navíc netýká obchodních společností a družstev, které jsou stranami založeny, nebo jichž se strany účastní jako společníci nebo členové.

Nedostatečná je též podrobnost a struktura vykazovaných údajů – zákon pouze stranám ukládá povinnost vykazat ve výroční finanční zprávě výdaje v členění na provozní a mzdové výdaje, výdaje na daně a poplatky a výdaje na volby (§ 18 odst. 1 písm. c/).

Otázky k diskusi:

7. Znáte zahraniční model veřejného financování politiky, který by mohl s ohledem na svou průhlednost a „neplýtvavost“ být Česku vzorem?

1.2. Návrhy pravice na změnu financování politických stran a jejich rizika

„Dojde k postupné redukci příspěvku za mandát pro politické strany o 10 % a od roku 2014 se o stejný podíl sníží příspěvek za hlas. Politické strany budou pobírat o pětinu nižší příspěvek na činnosti.“ Tolik programové prohlášení vlády.

Ponecháme-li stranou vágnost formulace a zmatenost pojmů („příspěvek na činnosti“, nejasná distinkce mezi mandátovým příspěvkem a příspěvkem na činnost, oběma navíc nesprávně nazvanými – první je ve skutečnosti podmnožinou druhého), je evidentní, že pravicová koalice hodlá v duchu programu TOP 09 pokračovat v logice škrtů.

Vláda též navrhuje zavést řadu rozumně vyhlížejících opatření (zvláštní bankovní účet pro volební kampaň, příjmy a výdaje zveřejňované na webových stránkách, zákaz anonymních billboardů). Šalamounsky však jejich platnost zasazuje až do roku 2015.

Na veřejnost též pronikla zpráva o záměru vládní koalice změnit konstrukci stálého příspěvku s evidentním záměrem neférově poškodit menší neparlamentní strany (snížení šestimilionového základu o cca 1 mil.Kč.). Stejným směrem ostatně působí vládní plán redukce příspěvku za hlas, artikulovaný ve vládním prohlášení (viz výše). I to citelněji poškodí neparlamentní strany, které nemají nárok na mandátovou dotaci.

Pozornost pravice se též soustřeďuje na to, kdo by měl být do budoucna orgánem kontrolujícím výroční zprávy o hospodaření stran. Zvažuje se několik variant, včetně vytvoření nového úřadu. Ten by se při volbě nevhodné úpravy v nejhorším případě mohl stát až nástrojem šikany v rukou vlády proti opozičním stranám. Další možností je, že pluralita navržených variant má ve skutečnosti sloužit k „utopení“ celé diskuse v jednotlivostech a zamrznutí na statu quo.

Podtrženo sečteno: přidušení veřejných zdrojů (a tedy „volné ruce trhu“), dílčí uzavření systému vůči malým stranám a vábnička v podobě „vzdálených světlých zítřků“ (aneb transparentnost až pro přespříští volby).

Otázky k diskusi:

8. Souhlasíte s názorem, že nejlepším regulátorem politiky je trh, případně že strany by „si“ měli platit sami straníci nebo příznivci?
9. Domníváte se, že snižování státních dotací politickým stranám je vhodná cesta?
10. Který zdroj by měl ve financování stran hrát klíčovou roli – veřejné dotace, členské příspěvky, soukromé dary, nebo jiné?

1.3. Návrh ČSSD na změnu financování politických stran

Především je třeba zavést přísné **limity**, a to jak na výdajové straně (ve vztahu ke kampaním), tak na té příjmové (ve vztahu k darům a privátním příspěvkům). Požadujeme tedy **výdajové stropy na kampaně**, a to pro vícero typů voleb. Sněmovní, krajské a evropské by podléhaly omezení ve výši 80 milionů Kč. Na senátní by se vztahoval limit ve výši 3 mil. Kč. pro každého kandidáta jednotlivě (a to výslovně včetně nezávislých kandidátů). Rozhodným obdobím pro výši limitu by mělo být období 12 měsíců bezprostředně předcházejících příslušným volbám, přičemž do limitu by se nezapočítávaly běžné a provozní výdaje.

Část takto ušetřených peněz by strany věnovaly na budování svého odborného zázemí, tedy na tzv. **politické nadace**, jejichž tradice se více než osvědčila např. v sousedním Německu. Dlouhodobým cílem

a očekáváním je v tomto směru zvýšení kvality politiky, upevnění její personální báze a zejména posílení její odborné dimenze (o nadacích podrobněji a samostatně ve 2. kap.).

Na příjmové straně hodláme uzákonit **roční milionový limit na dar od fyzické osoby a úplný zákaz darů od osob právnických**. Jen tak strany nebudou hříčkami v rukou byznysu, privilegovaných jednotlivců či nechvalně proslulých „kmostrů“. Vycházíme z toho, že členy politických stran smějí být jen fyzické osoby. Pouze státní příslušníci ČR (a nikoli právnické osoby) také mohou volit, tedy rozhodovat o relevanci politické strany v politické soutěži (čl. 5 Ústavy).

Neméně důležitá je průhlednost peněžních toků. Chceme, aby strany při nákupu služeb na kampaň musely používat výhradně tzv. **transparentní účet** a aby byly povinny do 60 dnů po volbách předat **podrobnou zprávu o skutečných výdajích na volby**. Na tomto speciálním odděleném účtu budou vedeny jejich jednotlivé příjmy a výdaje zvláště pro každé volby. A podrobná zpráva bude obsahovat úplný výpis z tohoto účtu s anonymizovanými osobními údaji. Stejně kontrole by měli být vystaveni i jednotliví nezávislí kandidáti v senátních volbách.

Dále je třeba eliminovat nechvalně známé nákupy reklamních ploch či jiných služeb tohoto typu přes prostředníky. K tomu poslouží povinnost **platit** za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích výhradně **přímo vlastníkově či provozovateli**.

Součástí průhlednosti je účinná veřejná i odborná kontrola. Tu odbornou zajišťují **auditoři**, kteří by nově neměli být členy stran, které kontrolují. Zároveň hodláme zavést povinnost nechat si ověřit roční účetní závěrku nezávislým auditorem (a tuto zprávu auditora pak zveřejnit) také pro **obchodní společnosti a družstva**, které jsou stranami založeny nebo jichž se strany účastní jako společníci nebo členové.

Pokud jde o veřejnou kontrolu, v éře elektronických médií je naprosto nepřijatelné, aby občan, který chce nahlédnout do příslušných veřejných dokumentů, kvůli tomu musel vážit cestu do Prahy do budovy poslanecké sněmovny. Proto požadujeme, aby výroční zprávy o hospodaření, podrobné zprávy o kampaních, jakož i zprávy nezávislých auditorů byly **povinně přístupné na internetu** - konkrétně na webu Poslanecké sněmovny PČR.

Průhlednost zůstane pouhým shlukem hezkých slov na papíře, nebude-li celý systém podepřen přísnějšími **sankcemi**. Navrhujeme tedy, aby byly strany za porušení pravidel regulace vystaveny pokutě ve výši **5 % ročního státního příspěvku na činnost**.

Otázky k diskusi:

11. Je podle vás navržená výše výdajových i příjmových limitů adekvátní?
12. Měly by regulaci podléhat např. i členské příspěvky?
13. Jste pro úplný zákaz velkoplošné (billboardové) kampaně?
14. Jaká jiná opatření navrhuje pro zamezení různých nežádoucích, neformálních, ne- či pololegálních forem financování?
15. Dokážete si představit přísnější sankce? Pokud ano, jaké?

2. POLITICKÉ NADACE

V předchozí kapitole bylo řečeno, že část ušetřených peníze z nového způsobu financování politických stran by tyto strany mohly věnovat na budování svého odborného zázemí, tedy na tzv. **politické nadace**, jejichž tradice se více než osvědčila např. v sousedním Německu. Dlouhodobým cílem a očekáváním je v tomto směru zkvalitnění odborného zázemí politiky, demokratické politické soutěže a veřejného politického diskursu.

Vzorem pro námi předkládané řešení je situace v Německu a návrh zákona o politických nadacích projednávaný v roce 2011 polským Sejmem. Na financování politických nadací by byly využity zejména ty prostředky, které se stranám uvolní zákonem danými omezeními podoby předvolebních kampaní.

Pojem *politická nadace* používáme záměrně jako celoevropsky srozumitelný. Jde o instituce, které svou činností posilují roli politického stranictví ve společnosti a tím i stabilitu politického systému jako celku. Úkolem politických nadací je vzdělávání nejširší veřejnosti v politickém myšlení a proceduře. Zároveň jde o instituce rozšiřující a upevňující expertní zázemí politických stran. Politické nadace umožňují stranám spolupráci s těmi akademiky, nezávislými experty a zástupci občanské společnosti, kteří z různých důvodů nechtějí nebo nemohou spolupracovat přímo se stranami.

Ve své práci nadace používají běžné metody politicko-organizační práce – počínaje propagačními letáčky a tematickými weby, pokračuje konferencemi a vydavatelskou činností a konče ucelenými vzdělávacími programy.

Neplatí přitom argument, že danou činnost mohou strany vykonávat v rámci stávající legislativy. Délka poslaneckého mandátu nezaručuje kontinuitu expertní činnosti, protože ta vždy závisí na zvolení nebo nezvolení konkrétního jednotlivce. Poslanecké expertní fondy nemají právní subjektivitu, takže si nemohou pronajmout kancelář nebo poskytovat stipendia. Možnost udělovat stipendia a přiznávat granty by podporovala zahraniční spolupráci a rozvoj zázemí politických stran.

ČSSD navrhuje, aby:

- Každá politická strana mohla založit právě jednu politickou nadaci. Politické nadace by přitom mohly zřizovat jen politické strany.
- Politické nadace vyvíjely činnost ve prospěch zkvalitňování veřejné debaty a politické kultury, věnovaly se podpoře demokratických hodnot doma i v zahraničí a podpoře aktivní účasti občanů na volebním procesu.
- Statut politické nadace ze zákona obsahoval název a sídlo, cíle, principy, způsoby práce a okruh činnosti nadace, způsob jmenování jejího statutárního orgánu a kontrolní komise. Pokud strana, která by chtěla založit nadaci, nedostává příspěvky ze státního rozpočtu, musela by uvést i sumu, kterou dává do jejího základního jmění (např. 50 000 korun).
- Výdělečná činnost nadací byla omezena na prodej publikací a vlastních propagačních předmětů a poplatky za různá školení. Příjmy z výdělečné činnosti by přitom nesměly překročit 10 % celkových příjmů nadace v daném roce.
- Další příjmy by nadace mohla získávat z darů a dědictví. Nadace by ovšem nesměla získávat peníze od právnických osob.
- Členové statutárního orgánu byli jmenováni a odvoláváni zakladatelem nadace. Členové statutárního orgánu by pracovali bez nároku na honorář. Propláceny by jim mohly být pouze mimořádné výdaje související s výkonem jejich činnosti ve statutárním orgánu nadace.
- Politické nadace byly evidovány u Městského soudu v Praze. Kontrola činnosti Nadací by spadala do gesce Nejvyššího kontrolního úřadu, kterému by do konce dubna následujícího roku předkládaly zprávu o své činnosti.
- Základní dokumenty nadace byly ze zákona veřejné, a to včetně přehledu jejích finančních zdrojů. Politická nadace by finanční prostředky mohla shromažďovat výhradně na předem daných bankovních účtech.

- Stranou zřízená politická nadace získávala prostředky ve výši nejméně pěti procent z celkového státního příspěvku na činnost strany v daném kalendářním roce. Částka by nadaci byla vyplácena ve čtyřech čtvrtletních splátkách počínaje začátkem čtvrtletí následujícího poté, co nadace získá právní subjektivitu.
- Politická nadace by nemohla straně poskytovat půjčky ani dary, nemohla by ani ručit za závazky strany, která ji založila. Nadace by od svého zakladatele nemohla získávat zboží ani služby.
- V případě slučování politických stran došlo ke sloučení jimi zřízených nadací, a to buď převzetím všeho majetku nadací strany, se kterou by se jiná strana rozhodla sloučit, anebo vznikem nové nadace, do které by přešel majetek nadací všech slučujících se stran.
- O likvidaci nadace by kdykoli mohl rozhodnout její zakladatel. Finanční prostředky i majetek zůstávající po zaniklé nadaci by připadly státnímu rozpočtu.

Otázky k diskusi:

16. Považujete za důležité podpořit vzdělávání veřejnosti v politické proceduře a programech, a to i prostřednictvím práce politických nadací?
17. Jaká částka by podle Vás dostačovala politické nadaci pro smysluplnou činnost? Mohlo by jít např. o 5 nebo 10 % z příspěvku za hlasy v posledních sněmovních volbách? Nebo byste raději částku určili její nominální výší?
18. Návrh se snaží zamezit finančnímu styku mezi stranou a nadací mj. proto, aby nedocházelo k nelegálnímu financování stran nadacemi. Máte nějaký další návrh, jak toto nebezpečí omezit?

Tento dokument je otevřeným návrhem. Velmi oceníme vaše odpovědi na položené otázky i jakékoliv další komentáře. Na podzim tohoto roku dokument na základě připomínek dopracujeme do konečné podoby.

Zapojte se do veřejné debaty i Vy a pošlete nám Vaše podněty, návrhy a připomínky.

Vaše připomínky posílejte do 31. května 2012 na adresu (na obálku uveďte heslo „Program podle vás“):
PhDr. Oto Novotný
Politicko-analytická sekce ČSSD
Česká strana sociálně demokratická
Hyberská 7
110 00 Praha 1

Vaše poznámky a návrhy můžete zaslat také na e-mail: **programpodlevas@socdem.cz**.

Zapojit se do diskuze můžete také na webu **www.programpodlevas.cz**.